

# Retningslinje for behandling av saker om fusk

## Innhold

|                                                                                        |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Bakgrunn .....                                                                         | 2  |
| Informasjon.....                                                                       | 2  |
| Studentens rettigheter .....                                                           | 2  |
| Kontroll av tekstlikhet.....                                                           | 3  |
| Hva er fusk? .....                                                                     | 3  |
| Utfyllende om skriftlig eksamen under tilsyn .....                                     | 4  |
| Utfyllende om eksamener og obligatoriske aktiviteter som gjennomføres uten tilsyn..... | 4  |
| Utfyllende om gjenbruk av innhold fra egne tidligere besvarelser .....                 | 5  |
| Utfyllende om regelstridig samarbeid .....                                             | 6  |
| Utfyllende om gruppeeksamen .....                                                      | 6  |
| Utfyllende om kunstig intelligens og annen teknologi .....                             | 6  |
| Saksgang.....                                                                          | 7  |
| Saksforberedelse på fakultet .....                                                     | 7  |
| Saksforberedelse i sekretariatet .....                                                 | 7  |
| Saksbehandling i Nemnd for studentsaker.....                                           | 8  |
| Beviskrav .....                                                                        | 9  |
| Vedtak og klageadgang .....                                                            | 9  |
| Litteratur.....                                                                        | 10 |

## Bakgrunn

Lov om universiteter og høyskoler § 12-4 fastsetter at en eksamen eller obligatorisk aktivitet kan annulleres dersom en student har fusket eller forsøkt å fuske. Videre kan studenten utestenges fra høgskolen og miste eksamensretten ved institusjoner under loven for en periode. Dette gjelder også ved medvirkning til fusk.

Reglene om fusk skal underbygge at en eksamensprestasjon eller obligatorisk aktivitet skal gjenspeile studentens faktiske kompetanse og at samfunnet skal kunne stole på at en eksamen eller obligatorisk aktivitet er avlagt uten at studenten har fusket. Høgskolen ser strengt på fusk ved eksamen.

Sammen med instruks for eksamenskandidater og regler gitt for den enkelte eksamen vil retningslinjen utfylle bestemmelsene i kapittel 9 Fusk, annullering og utestenging i forskrift om opptak, studier og eksamen. Retningslinjen vil også beskrive saksbehandlingen av denne typen saker.

Retningslinjen er fastsatt av studiedirektør 7. november 2024 med hjemmel i forskrift om opptak, studier og eksamen § 11-1.

## Informasjon

Høgskolen skal gi tydelig informasjon om hvilke plikter og ansvar studenten har ved den enkelte eksamen og obligatorisk aktivitet. Det skal på forhånd gis informasjon om hva som er tillatte hjelpemidler ved eksamen, og ved individuelle innleveringer skal det presiseres hva som regnes som regelstridig samarbeid. Det skal også gis informasjon om konsekvenser som følger av brudd på reglene.

Høgskolen skal tilby studentene opplæring i bruk av kilder og kildehenvisning.

Det legges det til grunn en meget streng aktsomhetsplikt for studentene. Dette innebærer en plikt for studentene til å sette seg inn i regelverket, og hvilke hjelpemidler som er tillatt brukt ved den enkelte eksamen. Manglende kjennskap til reglene fritar ikke studenten for ansvar.

## Studentens rettigheter

Ved mistanke om fusk skal studenten forhåndsvarsles, innkalles til møte og gis mulighet til å uttale seg jf. forvaltningslovens § 16.

Studenten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen fullmektig på alle trinn av saksbehandlingen, jf. forvaltningsloven § 12. I slike tilfeller skal all kontakt som hovedregel skje mellom høgskolen og fullmektigen.

Studenten eller fullmektigen har partsinnsyn i sakens dokumenter jf. forvaltningslovens §§ 18-20, og skal gis mulighet til å uttale seg om utsendte dokumenter og nye opplysninger som eventuelt tilkommer saken.

Fra det tidspunktet en sak om utestenging er fremmet for vedtak i høgskolens nemnd for studentsaker har studenten rett til å få dekket rimelige og nødvendige utgifter til bistand fra advokat jf. lov om universiteter og høyskoler § 12-4. Sekretariatet for høgskolens nemnd for studentsaker skal varsle studenten når det er avgjort at saken skal fremmes for vedtak, og studenten skal gis mulighet til å forklare seg for nemnda.

## Kontroll av tekstlikhet

Alle innleverte skriftlige eksamensbesvarelser vil bli kontrollert for tekstlikhet enten via eksamenssystemet eller direkte i system for plagiatskontroll. Besvarelser vil bli lagret for fremtidig kontroll av andre besvarelser. Også obligatoriske aktiviteter kan underlegges samme type kontroll. Dersom det avdekkes tekstlikhet, skal denne vurderes av sensor før fakultetet tar stilling til om studenten kan mistenkes for fusk.

## Hva er fusk?

Felles for fusk er at studentens handling bryter med de angitte reglene for gjennomføringen av den obligatoriske aktiviteten eller eksamen, og at handlingen er egnet til å gi et uberettiget fortrinn eller resultat for studenten selv eller en annen.

Forskrift om opptak, studier og eksamen ved HINN § 9-1 gir følgende eksempler på fuskehandlinger:

- studenten har ulovlige hjelpemidler tilgjengelig under eksamen
- studenten bruker tillatte hjelpemidler på en ureglementert måte
- studenten presenterer andres arbeid som sitt eget
- studenten presenterer innhold som er frembrakt ved hjelp av kunstig intelligens eller annen teknologi som sitt eget arbeid
- studenten gjengir innhold fra kilder uten tilstrekkelige kildehenvisninger
- studenten oppgir fiktive kilder, informanter eller data
- studenten gjenbraker innhold fra egne beståtte eksamensbesvarelser eller godkjente obligatoriske aktiviteter uten å opplyse om dette
- studenten skaffer seg adgang til eksamen ved å fuske ved en obligatorisk aktivitet, eller ved å få godkjenning for deltakelse ved obligatorisk aktivitet på uriktig grunnlag
- studentene utformer besvarelser til individuell eksamen i fellesskap, eller på annen måte deltar i regelstridig samarbeid.

Ut over bestemmelsene i forskriften og denne retningslinjen vil det i den enkelte eksamensoppgave gis nærmere regler om tillatte hjelpemidler, samarbeid m.m.

En mistanke om fusk kan ikke bare bygge på regelbruddet i seg selv, men må også bygge på en vurdering av den konkrete handlingen, og hvorvidt denne har vært egnet til å gi studenten eller andre et urettmessig fortrinn eller resultat. Det er likevel ikke krav om at studenten skal ha oppnådd en urettmessig fordel eller resultat før handlingen kan omtales som fusk. Det er tilstrekkelig at handlingen er egnet til dette. Terskelen for når et regelbrudd ikke vil være fusk i lovens forstand vil være høy jf. HR-2024-01869-A avsnitt 48.

Formålet med eksamen er å kontrollere studentens kunnskaper og ferdigheter. Obligatoriske aktiviteter skal hjelpe studentene med å oppnå læringsutbyttet. Eksamen har et annet formål enn forskning, og de færreste besvarelser vil ha vitenskapelig verdi tilsvarende forskningsarbeid. Kunnskapsdepartementet peker likevel på at «det må være et rimelig samsvar mellom de kravene studentene møter til eksamen og de forskningsetiske kravene som stilles til forskere, og som studentene skal trenes i» (Prop. 126 L (2022-2023) punkt 16.4.4.3.).

Som forsøk på fusk regnes handlinger der studenten utplasser ulovlige hjelpemidler med hensikt om å benytte disse, men blir avslørt før eksamen starter, får eller forsøker å få tilgang til

eksamensoppgaven før eksamen starter eller tilfeller der studenten forsøker eller klarer å endre sin besvarelse etter at eksamen er avholdt og før besvarelsen blir sendt til sensur. Alle handlinger som utføres mens eksamen pågår anses som fullbyrdet fusk, uavhengig av om studenten oppnår en reell fordel.

Medvirkning til fusk foreligger når en student, på en eksamen der samarbeid er tillatt, har lånt bort en besvarelse i den hensikt å hjelpe en annen student til å levere en plagiert oppgave. Medvirkning kan også være at en student ved avleggelsen av en eksamen gir seg ut for å være en annen student, for eksempel ved å vise falsk identifikasjon eller logge seg på med studentens brukeridentitet.

#### Utfyllende om skriftlig eksamen under tilsyn

Det ansees som fusk å ha ulovlige hjelpemidler tilgjengelig under en eksamen, både i og utenfor eksamenslokalet. Det er ikke avgjørende om hjelpemidlene har vært brukt eller forsøkt brukt.

Alt ut over tillatte hjelpemidler, mat, drikke, skrivesaker og legitimasjon er i utgangspunktet ulovlig å ta med, men tilgang til gjenstander som åpenbart ikke er egnet til å gi en fordel ved eksamen vil ikke ansees som fusk. Tilgang til mobiltelefoner, smartklokker og andre enheter med nettilgang anses som fusk selv om enheten er avslått.

Eksempler på ulovlige hjelpemidler (ikke uttømmende):

- Ark og lapper med faglig innhold
- Bøker og hefter med faglig innhold
- Regelstridig innarbeiding av tekst, fargekoder e.l. i lovlige hjelpemidler som lovsamlinger og ordbøker
- Kladdemark og innføringsark som er påført tekst med faglig innhold før eksamensoppgaven er utdelt
- Mobiltelefoner, smartklokker og øretelefoner
- Kalkulator som ikke er av tillatt type

Det vil bli ansett som fullbyrdet fusk hvis tilgangen til ulovlige hjelpemidler blir avdekket etter at eksamen er startet. Eksamen ansees som startet når eksamensoppgaven er utlevert. Dersom det gjennomføres kontroll av lovlige hjelpemidler, anses eksamen som startet når kontrollen er påbegynt.

Det anses også som fusk dersom studenten kommuniserer med medstudenter eller andre mens eksamen pågår. Dette gjelder både i og utenfor eksamenslokalet.

#### Utfyllende om eksamener og obligatoriske aktiviteter som gjennomføres uten tilsyn

Eksempler på fusk ved eksamen som gjennomføres uten tilsyn:

- Besvarelsen inneholder eller bygger på gjengivelse av innhold fra bøker, tidsskrifter, nettsider, studentbesvarelser og andre kilder uten kildehenvisninger og korrekte sitatmarkører
- Besvarelsen inneholder direkte oversetting av tekst fra kilde på annet språk uten sitatmarkører
- Besvarelsen inneholder løpende kildehenvisninger og/eller litteraturliste, men direkte gjengivelse mangler sitatmarkører

- Besvarelsen inneholder gjenbruk av innhold fra studentens tidligere beståtte eksamensbesvarelser eller godkjente obligatoriske aktiviteter, uten at studenten opplyser om dette.
- Besvarelsen er helt eller delvis utarbeidet av en annen person
- Besvarelsen er helt eller delvis frembrakt ved hjelp av kunstig intelligens eller annen teknologi, men der dette blir fremstilt som studentens eget arbeid
- Besvarelsen inneholder henvisning til eller bygger på falske eller oppdiktete kilder, data, observasjoner e.l.
- Besvarelser til samme individuelle eksamen inneholder vesentlige likheter som følge av at studenter har delt og brukt utkast til besvarelser, eller på annen måte samarbeidet om utformingen av besvarelsene.

Med besvarelser menes alle typer innleverte eller gjennomførte arbeider, herunder praktiske øvelser og kunstneriske arbeider som er definert som obligatorisk aktivitet eller eksamen i emnebeskrivelsen.

Dokumentert tekstlikhet eller visuell likhet mellom besvarelsen og mulige kilder kan være et uttrykk for brudd på reglene om kildehenvisninger. Også brudd i skrivestil, formateringer og variasjon i faglig kvalitet kan være en indikasjon på fusk.

Enhver tekstlikhet eller annen indikasjon på fusk må imidlertid vurderes konkret, hvor man må skille mellom det som betraktes som fusk og det som betraktes som en faglig umoden, uselvstendig og svak besvarelse. Brudd på reglene om kildehenvisninger må ha et visst omfang og være av en viss art før det er snakk om fusk i lovens forstand. Mangelfulle eller uriktige kildehenvisninger vil ikke alene utgjøre fusk. Fusk foreligger først når de mangelfulle henvisningene medfører at studenten presenterer andres arbeid som sitt eget.

#### Utfyllende om gjenbruk av innhold fra egne tidligere besvarelser

Det kan anses som fusk dersom studenten gjengir innhold fra egne beståtte eksamensbesvarelser eller godkjente obligatoriske aktiviteter uten å opplyse om at dette er eget arbeid. Formålet med regelen er at studenten ikke skal gis dobbel uttelling for samme innhold. Dersom en besvarelse bygges opp med innhold som er produsert og gitt uttelling for i en annen sammenheng, og dette holdes skjult for sensor vil dette kunne gi studenten en urettmessig fordel og/eller resultat.

Den generelle regelen er at studentene skal opplyse om gjenbruk av innhold fra tidligere beståtte eksamensbesvarelser og godkjente obligatoriske aktiviteter. Eventuelle unntak eller mer spesifikke bestemmelser må tydelig fremkomme av eksamensoppgaven.

For det første forutsetter en fuskehandling at det skjulte innholdet tidligere har gitt uttelling i form av bestått eksamen eller eksamensrett. For det andre må det gjøres en konkret vurdering av den enkelte sak opp mot den aktuelle eksamen og hvilke rammer som er gitt for denne, samt omfanget av det skjulte gjenbrukte arbeidet. Det vil ikke bli ansett som fusk dersom det gjenbrukte arbeidet stammer fra et forarbeid i samme prosjekt som naturlig kan gjenbrukes i sluttproduktet f. eks ved mappeeksamen, eller der arbeidskrav og eksamener i et eller flere emner bygger på hverandre.

### Utfyllende om regelstridig samarbeid

Reglene omhandler samarbeid mellom studenter eller grupper til samme eksamen. Ved eksamener som gjennomføres uten tilsyn skal det tydelig fremkomme om eksamen er individuell eller om den er felles for en gruppe.

Ved individuell eksamen skal besvarelsen være utformet utelukkende av studenten. Dette innebærer at alt av samarbeid knyttet til det å utforme selve besvarelsen anses som regelstridig samarbeid. Dette inkluderer også deling av utkast til besvarelser eller deling av ferdige besvarelser, noe som innebærer at også den som kun deler tekst har tatt del i en aktiv fuskehandling og ikke bare medvirket til denne.

Som utgangspunkt vil ikke et samarbeid om å innhente generelle kunnskaper som student selv kunne ha funnet i kilder anses som fusk (Lov og rett 2012, Unneberg, s. 507). I midlertidig kan et slikt samarbeid utvikles til et regelstridig samarbeid ved at man i felleskap går over til å utarbeide lik tekst i besvarelser. Studentene må være særlige bevisste på hvor denne grensen går, og unngå alle handlinger som medfører at besvarelsene ikke blir utformet på individuelt grunnlag.

Den enkelte eksamensoppgave kan også inneholde nærmere regler om samarbeid og kommunikasjon, og brudd på slike regler vil bli ansett som fusk hos alle involverte så lenge handlingen kan være egnet til å gi et uberettiget fortrinn eller resultat for studenten selv eller andre.

### Utfyllende om gruppeeksamen

En gruppebesvarelse skal sensureres som en helhet.

Av forskrift om opptak, studier og eksamen ved HINN § 9-1 fjerde ledd fremgår det at studentene har et felles ansvar for kildehenvisningene i hele besvarelsen. Dette inkluderer tekst som den enkelte selv ikke har skrevet. Når nemnda skal vurdere skyldspørsmålet må det likevel gjøres en individuell vurdering av skyldspørsmålet. Ved vurdering av om det foreligger grov uaktsomhet må nemnda særlig vurdere om den enkelte student burde ha forstått at reglene om kildehenvisninger ikke var fulgt. Også her ligger det til grunn en streng aktsomhetsplikt for studentene (Årsmelding for Felles klagenemnd 2022, s. 21).

### Utfyllende om kunstig intelligens og annen teknologi

Ved eksamen som gjennomføres uten tilsyn og obligatoriske aktiviteter vil studenten generelt ha tilgang til tjenester basert på kunstig intelligens og annen teknologi. Slike tjenester og teknologi kan benyttes som hjelpemidler, men mindre annet kommer frem av eksamensoppgaven.

Å bruke slike tjenester til å lage hele eller deler av besvarelsen, og levere denne som sitt eget arbeid er i utgangspunktet fusk.

Dersom studenten bruker innhold fra slike tjenester tilsvarende en kilde, eller bygger besvarelsen på innhold fra slike tjenester skal studenten kildehenvise til tjenesten. Brudd på reglene om kildehenvisninger kan anses som fusk.

Studentene må være særlige kritiske til bruk av tjenester basert på kunstig intelligens som kilde, da dette i mange tilfeller kan sammenlignes med å bruke søkemotorer og oppslagsverk som kilder. Samtaleroboter og andre tjenester som bygger på kunstig intelligens kan også konstruere både kilder og data, og om studenten bruker fiktive kilder eller data i besvarelsen vil dette kunne ansees som fusk.

## Saksgang

### Saksforberedelse på fakultet

Mistanke om fusk avdekkes vanligvis av eksamensvakter under en eksamen eller ved sensur og vurdering. Eksamensvakt, sensor eller emneansvarlig plikter å melde inn forhold der en student kan mistenkes for fusk. Vedkommende skriver en rapport om regelbruddet som sendes til fakultetet. Dersom saken gjelder brudd på reglene om kildehenvisninger og skjult gjenbruk av eget arbeid skal sensor vurdere alvorlighetsgraden av studentens handling. Hvis rapporten gir grunnlag for å mistenke studenten for fusk skal fakultetet forberede saken jf. forvaltningslovens (fvl) kapittel IV. Studenten skal forhåndsvarsles om vedtak, innkalles til møte og gis mulighet til å uttale seg til saken jf. fvl § 16. Saker om fusk skal prioriteres og behandles uten ugrunnet opphold.

Så lenge det foreligger mistanke om fusk kan det ikke fastsettes karakter for besvarelsen som mistanken er knyttet til.

Kravene til studentene vil øke i takt med progresjon i studiet, og dette må gjenspeiles i vurderingen av alvorlighetsgraden av en handling. Dersom brudd på reglene om kildehenvisninger etter faglig vurdering kan karakteriseres som faglig umodenhet og ikke som fusk, skal saken avsluttes av fakultetet (se. avsnittet «Utfyllende om eksamener og obligatoriske aktiviteter som gjennomføres uten tilsyn»). Studenten orienteres skriftlig om dette og besvarelsen sensureres og karakteren kunngjøres. Studenten skal tilbys veiledning om krav til kildehenvisning. Videre vil manglende eller mangelfulle kildehenvisninger etter sensors vurdering kunne få betydning for karakterfastsettelsen for den aktuelle eksamen.

Dersom utredningen viser at studenten kan mistenkes for å ha handlet i strid med eksamensreglementet og der dette er gjort på en måte som er egnet til å gi en uberettiget fordel eller resultat for studenten selv eller andre, skal saken oversendes til sekretariatet for nemnd for studentsaker.

I oversendelsen skal det utfyllende redegjøres for hvilke regler som er brutt og hvordan studentens handling er egnet til å gi en urettmessig fordel eller resultat. Fakultetet skal videre gjøre en vurdering av handlingens alvorlighetsgrad, samt redegjøre for mulige konsekvenser av en utestengelse. Ved gruppeeksamen må det utredes hvilken arbeidsmetodikk studentene har benyttet. Studentens uttalelse skal følge saken sammen med fakultetets vurdering, og det må fremgå om studenten har avstått fra å forklare seg. Videre skal det redegjøres for hvordan studenten er informert om reglene, og om det er gitt tilbud om opplæring i kildebruk og kildehenvisninger. Dersom studenten tidligere er blitt tatt for fusk, må dette også komme fram. Eksamensinformasjon, oppgavetekst, besvarelse, plagierte kilder, rapport fra plagiatkontroll og sensor eller rapport fra eksamensvakt og all annen dokumentasjon som er relevant for spørsmålet om fusk skal også legges ved. Dokumentasjon skal følge saken som daterte og nummererte vedlegg. Studenten skal ha kopi av oversendelsen.

### Saksforberedelse i sekretariatet

På fullmakt fra studiedirektør avgjør sekretariatet om saken er tilstrekkelig opplyst og om saken kan fremmes for vedtak i nemnd. Sekretariatet informerer studenten om avgjørelsen, samt om retten til dekking av advokatbistand, og forbereder saken for vedtak i høgskolens nemnd for studentsaker. Studenten gis mulighet til å inngi merknader til fakultetets oversendelse.

### Saksbehandling i Nemnd for studentsaker

Nemnd for studentsaker tar stilling til om studenten objektivt sett har handlet i strid med reglene. Objektivt sett foreligger det fusk når studentens handling bryter med de angitte reglene for gjennomføringen av den obligatoriske aktiviteten eller eksamen på en slik måte at handlingen er egnet til å gi et uberettiget fortrinn eller resultat for studenten selv eller en annen.

Videre avgjør nemnda om studenten har utvist tilstrekkelig grad av subjektiv skyld. Etter loven må studenten ha handlet grovt uaktsomt eller forsettlig før skyldkravet er oppfylt. Ved medvirkning til fusk og forsøk på fusk må studenten ha handlet med forsett.

Kravet om grov uaktsomhet innebærer at det må foreligge en kvalifisert klanderverdig opptreden som gir grunn til sterke bebreidelser for mangel på aktsomhet, jf. merknad i Ot.prp.nr. 40 (2001–2002) til tidligere § 54.

Med forsett menes at studenten med hensikt har fusket, jf. straffeloven § 22 første ledd bokstav a. Det foreligger også forsett dersom studenten har handlet med bevissthet om at handlingen sikkert eller mest sannsynlig er fusk. Det samme gjelder dersom studenten har holdt det for mulig at handlingen er fusk og valgt å handle selv om det skulle være tilfellet, jf. straffeloven § 22 første ledd bokstav b og c.

Dersom studenten har vært i unnskyldelig rettsvillfarelse vil dette være frifinnende. Den strenge aktsomhetsplikten for studentene medfører at denne terskelen er høy. Unnskyldelig rettsvillfarelse innebærer at studenten ikke kan bebreides for sin uvitenhet om reglene. Slike tilfeller må vurderes konkret, men kan gjelde tilfeller der regelverket har vært uklart eller der kommunikasjon fra høgskolen ikke har vært god nok.

Om objektive og subjektive vilkår er oppfylt skal nemnda fastsette en reaksjon i tråd med lovens § 12-4. Dette basert på en konkret og skjønnsmessig vurdering i den enkelte sak. Tidligere vedtak fra Felles klagenemnd i tilsvarende saker vil være retningsgivende for nemnda.

Nemnda kan med hjemmel i lovens § 12-4 andre ledd fatte vedtak om å annullere besvarelsen eller aktiviteten som er beheftet med fusk, da denne som hovedregel må anses som ugyldig. Adgangen til annullering foreldes ikke. Et vedtak om annullering gir grunnlag for tvangsinndrivelse av eventuelle vitnemål og dokumentasjon som er utstedt, og dersom vitnemålet gir grunnlag for autorisasjon skal rette myndighet gjøres kjent med vedtaket.

Med hjemmel i lovens § 12-4 tredje og fjerde ledd kan nemnda fatte vedtak om at studenten utestenges fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved alle universiteter og høyskoler i inntil ett år. I særlig grove tilfeller og unntaksvis kan studenten utestenges i inntil to år. Fristen for utestengingsperioden og tap av retten til å gå opp til eksamen regnes fra vedtaket er fattet. Av merknaden til lovens § 12-4 fremgår følgende:

*Datoene for utestengingsperioden skal ikke fastsettes slik at studenten i realiteten blir utestengt for en lengre periode enn det som er rimelig og nødvendig. Enkeltvedtak skal som hovedregel iverksettes straks vedtaket er fattet. Dersom vedtaksmyndigheten fatter vedtak i slutten av semesteret etter alle eksamener og undervisning er ferdig, kan utestengingsperioden likevel fastsettes til å gjelde fra det neste semesteret slik at reaksjonen som ilegges får en reell og følbar konsekvens for studenten.*

Vedtak om utestenging og tap av eksamensrett fattes med to tredels flertall. Et vedtak om utestengelse har preg av straff og stiller strenge krav til saksbehandlingen, kontradiksjon og bevisbedømmelse (Lov og rett 2012, Unneberg, s. 494).

Studenten kan utestenges i inntil to semestre. I særlig grove tilfeller som gjentakende fusk kan det gis utestenging i inntil fire semestre. Av merknad til lovens § 12-4 fremgår følgende.

*Reaksjonen i fuskesaker må stå i forhold til hva studenten har gjort. Institusjonene må vurdere hva som er en forholdsmessig reaksjon i det enkelte tilfellet. Ved reaksjonsfastsettelsen skal institusjonen vurdere alle momenter i saken og ta hensyn til både graden av skyld og hvor alvorlig fuskehandlingen er. Hvor erfaren studenten er og hvor omfattende fuskehandlingen er, er relevante momenter i vurderingen av hvilke(n) reaksjon som skal brukes. Dette kan også innebære at det bør gis tilpassede reaksjonsformer som tar hensyn til for eksempel progresjonskrav, praksis og andre obligatoriske krav. I saker om plagiering bør det utvises en nyansering mellom ulike former for plagiering, og graden av grovhet bør tillegges vekt i vurderingen av reaksjonsfastsettelsen.*

Dette innebærer at det kan reageres mildere også ved forsettlig fusk dersom alvorlighetsgraden av handlingen tilsier det. Dette kan blant annet få betydning i saker om skjult gjenbruk av eget arbeid og ved fusk på obligatoriske aktiviteter. Gjenbruk av eget arbeid anses generelt som mindre alvorlig enn plagiat, og fusk på obligatoriske aktiviteter kan som utgangspunkt anses som mindre alvorlig enn fusk på eksamen.

#### Beviskrav

I saker som angår fusk, er det høgskolen som har bevisbyrden. For vedtak om annullering foreligger det krav om alminnelig sannsynlighetsovervekt. Vedtak om utestenging etter fusk bærer preg av straff og her skal nemnda legge til grunn et skjerpet beviskrav i form av kvalifisert sannsynlighetsovervekt for det faktum som legges til grunn for vedtaket. Se også Prop. 126 L (2022-2023) punkt. 16.4.1.7.

#### Vedtak og klageadgang

Etter at nemnda har truffet et skriftlig vedtak skal sekretariatet sende dette til studenten eller fullmektig, med kopi til saksbehandler på fakultet. Dersom det vedtas annullering og/eller utestenging samt tap av eksamensrett skal seksjon for studieadministrative fellestjenester ha kopi av vedtaket for registrering av annullering og sanksjon i register for utestengte studenter (RUST). Studenten må selv gi beskjed til fakultetet om at man ønsker å gjenoppta studiene etter at perioden med utestenging er over.

Et vedtak om utestenging fra innebærer at studenten utestenges fra ulike læringsaktiviteter og digitale læringsplattformer. Også studierelaterte adgangskort inaktiveres i utestengingsperioden. Ved vedtak om utestenging skal det normalt også fattes vedtak om tap av eksamensretten ved andre læresteder under loven. Disse studentene kan likevel få opptak til studier ved andre læresteder, men får ikke avlegge eksamen i utestengingsperioden.

Felles klagenemnd er klageinstans for vedtak om annullering og utestenging etter lovens § 12-4. Det kan ikke reises søksmål om gyldigheten av vedtaket, eller krav om erstatning som følge av vedtaket, før studenten har nyttet sin adgang til å klage til Felles klagenemnd og klagen er avgjort der. Søksmål kan likevel reises når det er gått 6 måneder fra klage første gang ble framsatt, og det ikke skyldes forsømmelse fra klagerens side at klageinstansens avgjørelse ikke foreligger, jfr. forvaltningsloven § 27 b.

Eventuelle begjæringer om utsatt iverksettelse av nemndas vedtak avgjøres av nemndas leder. Enkeltvedtak skal som hovedregel iverksettes straks vedtaket er fattet.

#### Litteratur

Ot.prp. nr. 40 (2001-2002). Om lov om endringer i lov 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler og lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-40-2001-2002-/id167065/>

Prop. 126 L (2022-2023). Ny lov om universiteter og høyskoler

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-126-l-20222023/id2984933/>

Unneberg, Inge (2012). Eksamensfusk ved universiteter og høyskoler. Lov og Rett 2012 s. 491-510 – (LOR-2012-491)

Årsmelding fra Felles klagenemnd 2022

<https://hkdir.no/om-oss/juridisk-informasjon/felles-klagenemnd-for-handsaming-av-klagesaker-etter-lov-om-universitet-og-hogskular>